Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Commissie toezicht financiën politieke partijen
t.a.v. Voorzitter Martijn van Dam

Directoraat-generaal Openbaar bestuur en democratische rechtsstaat
Democratie & Bestuur
Afdeling Democratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2026-0000597818

Datum
Betreft Reactie adviezen Ctfpp controleprotocol, handhavingsbeleid en verantwoording politieke partijen 2025

Geachte leden van de Ctfpp,

Met veel belangstelling heb ik kennisgenomen van uw adviezen m.b.t. de verantwoording van politieke partijen over 2025, het handhavingsbeleid en de voorgenomen wijzigingen in het controleprotocol. Hartelijk dank hiervoor. Ik neem uw adviezen ter harte en heb het merendeel van uw adviezen overgenomen. In deze brief ga ik alleen in op de adviezen die ik in aangepaste vorm heb overgenomen en op de adviezen waarbij ik een andere afweging heb gemaakt.

Verantwoording politieke partijen 2025 en wijzigingen controleprotocol
U constateert dat er ten opzichte van eerdere verantwoordingsjaren sprake is van een duidelijke verbetering in de kwaliteit van de aangeleverde stukken en in de wijze waarop partijen en het ministerie het verantwoordingsproces hebben ingericht en opgevolgd. Ik ben verheugd met uw constatering. U merkt daarnaast op dat de verantwoordingsdocumenten van alle politieke partijen aanvankelijk niet volledig of correct waren. 17 van de 18 politieke partijen hebben na diverse herstelwerkzaamheden hun verantwoording over 2025 tijdig en volledig ingediend.

Controleprotocol
Het was dit jaar voor het eerst dat politieke partijen verplicht het nieuwe controleprotocol moesten toepassen. Hoewel de nieuwe werkwijze aanvankelijk veel vragen en herstelverzoeken opleverde, onderschrijf ik uw conclusie dat het protocol de uiteindelijke kwaliteit van de aangeleverde stukken heeft verbeterd. In lijn met uw advies zijn de opgedane ervaringen over de verantwoording van 2025 gebruikt ter evaluatie en verdere verduidelijking van het protocol. Daarnaast is het protocol ook voorgelegd aan de Werkgroep Controleprotocollen van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (COPRO) en aan een drietal accountants van politieke partijen.

Geconstateerde gebreken verantwoording
Tijdens de controle van de verantwoording is geconstateerd dat de SP 36 bijdragen niet eerder bij BZK heeft gemeld. De SP heeft bij dit navraag bevestigd. U constateert dat er daarmee sprake is van een overtreding waarvoor ik bevoegd ben handhavend op te treden. U geeft echter ook aan dat deze bijdragen voortkomen uit periodieke afdrachten van actieve politici waarbij de wettelijke meldgrens door cumulatie in loop van het jaar is overschreden. Het tijdig monitoren van cumulatieve bijdragen vormt voor politieke partijen een administratieve belasting. Om die reden acht u nadere instructies aan politieke partijen wenselijk.

Directoraat-generaal Openbaar bestuur en democratische rechtsstaat
Democratie & Bestuur
Afdeling Democratie

Datum

Onze referentie
2026-0000597818

Ik sluit mij aan bij uw bevinding dat het tijdig monitoren van cumulatieve bijdragen een administratieve belasting vormt voor politieke partijen. In de praktijk zien we dat veel van de niet tijdig gemelde bijdragen voortkomen uit dergelijke afdrachten. Tegelijkertijd maakt de Wfpp geen onderscheid tussen bijdragen en afdrachten en dienen dus ook afdrachten tijdig gemeld te worden. Ik ga daarom in gesprek met politieke partijen die gebruik maken van een afdracht regeling om gezamenlijk tot concrete werkafspraken te komen. Deze afspraken dienen zowel recht te doen aan de transparantieverplichtingen die voortkomen uit de Wfpp als aan de uitvoerbaarheid voor de partijen zelf.

Leden voor het leven
De PvdD maakt onderscheid tussen reguliere leden en 'leden voor het leven'. Deze laatste groep betaalt eenmalig een hogere bijdrage als vooruitbetaling op de jaarlijkse contributie van € 12. Allereerst constateert u dat de Wfpp bij de bepaling van subsidiabele leden spreekt over een *jaarlijkse* bijdrage. Daarnaast moeten leden ook een duidelijke wilsverklaring afgeven. U geeft aan dat een dergelijke constructie de vraag oproept in hoeverre voldoende is gewaarborgd dat de verplichte wilsverklaring ook na verloop van tijd nog actueel is. Hoewel u geen herstelverzoek bij de PvdD nodig acht, adviseert u om in toekomstige versies van het controleprotocol of de toelichting daarop expliciet aandacht te besteden aan de behandeling van levenslange lidmaatschappen bij de bepaling van subsidiabele leden. Ik ga met de PvdD in gesprek om te bezien hoe we kunnen vaststellen dat 'leden voor het leven' nog steeds als lid willen worden beschouwd. Daarnaast zal ik in de communicatie naar partijen m.b.t. het controleprotocol expliciet aandacht besteden aan hoe omgegaan moet worden met leden voor het leven en wat er nodig is om mee te tellen voor het aantal subsidiabele leden.

Schulden
U constateert dat partijen verschillend omgaan met de vraag welke schulden in het schuldenoverzicht moeten worden verantwoord. U adviseert daarom meer informatie te verstrekken over het begrip schuld en bij de beoordeling van toekomstige verantwoordingen toe te zien op een uniforme toepassing. De accountant controleert het overzicht schulden op zowel volledigheid als juistheid. Wat echter nog regelmatig voorkomt is dat partijen schulden melden die niet gemeld hoeven te worden. Het gaat hierbij voornamelijk om bestuursrechtelijke schulden. In lijn met uw advies hebben wij daarom een wijziging opgenomen in de nieuwe versie van het controleprotocol waarin verdere toelichting wordt gegeven over de definitie 'bestuursrechtelijke schulden'.

Handhavingsbeleid
Het concept handhavingsbeleid heeft tot doel transparantie te bieden over de wijze waarop wordt gehandeld bij overtredingen van de Wfpp. Daarbij worden mogelijke interventies, zwaartecategorieën en bijbehorende boetebedragen inzichtelijk gemaakt. Hiermee wordt bijgedragen aan de rechtszekerheid en gelijke behandeling van politieke partijen. Uw commissie heeft eerder geadviseerd een duidelijk sanctieregime op te stellen en dit, vooruitlopend op de Wet op de politieke partijen, via een beleidsregel praktisch toepasbaar te maken. Met dit

Directoraat-generaal Openbaar bestuur en democratische rechtsstaat
Democratie & Bestuur
Afdeling Democratie

Datum

Onze referentie
2026-0000597818

handhavingsbeleid geef ik uitvoering aan uw advies. Het verheugt mij dan ook dat u positief staat tegenover de invoering van dit handhavingsbeleid.

Subsidiekorting als afzonderlijke interventie
U adviseert om subsidiekorting als afzonderlijke interventie op te nemen in artikel 1 van het handhavingsbeleid. U geeft aan dat hierbij verduidelijkt moet worden in welke gevallen subsidiekorting aan de orde is en wanneer wordt gekozen voor een andere interventie, zoals een hersteltermijn, waarschuwing of bestuurlijke boete. In lijn met uw advies heb ik onder artikel 1 van het handhavingsbeleid aangegeven bij welke artikelen overgegaan wordt op subsidiekorting in plaats van beboeting. Beboeting blijft in deze gevallen wel de handelswijze bij overtredingen door partijen die onder de Wfpp geen subsidie ontvangen.

Beter voorspelbare interventies
Enkele normen in het handhavingsbeleid zijn in meerdere zwaartecategorieën geplaatst. Zo kan een overtreding afhankelijk van de ernst, omvang en omstandigheden onder verschillende categorieën vallen. U geeft hierbij aan dat een te ruime bandbreedte afbreuk kan doen aan de beoogde voorspelbaarheid. U adviseert daarom om per norm of type overtreding voorbeelden op te nemen m.b.t. de toepassing van de verschillende zwaartecategorieën. N.a.v. uw advies is de bandbreedte van de toegewezen zwaartecategorieën per norm herzien en waar mogelijk versmald. Het toewijzen van voorbeelden per norm creëert het beeld dat het toepassen van de norm zich beperkt tot het voorbeeld. Dit zorgt voor een ongewenste versmalling van de normen. Wel zijn er voorbeelden gekoppeld aan de initiële toelichting op de zwaartecategorieën.

Cumulatieve periodieke bijdragen
U adviseert in het handhavingsbeleid onderscheid te maken tussen voorspelbare cumulatieve bijdragen, zoals periodieke afdrachten door voor een partij actieve politici, en meer incidentele cumulatieve bijdragen van externe donateurs.
Zoals eerder aangegeven in mijn reactie op uw advies over de verantwoording 2025, maakt de Wfpp geen onderscheid tussen bijdragen en afdrachten. Het is daarom niet mogelijk om hier anders op te handhaven. Beide dienen in dit geval tijdig bij mij gemeld te worden indien ze de € 10.000 overschrijden. Wel ga ik met partijen in gesprek om samen tot een werkwijze te komen die zowel recht doet aan de transparantieverplichtingen als aan de uitvoerbaarheid voor de partijen zelf. Ik ga er vanuit dat partijen op basis van deze afspraken in staat zullen zijn om cumulatieve periodieke bijdragen tijdig te melden.

Gelijktijdig gemelde overtredingen
Het concept-handhavingsbeleid bepaalt dat bij meerdere bijdragen die tegelijkertijd te laat worden gemeld, direct kan worden overgegaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Hiermee wordt afgeweken van de gebruikelijke escalatieladder waarbij een partij eerste een waarschuwing ontvangt. Dit wordt gedaan om bundeling van te late meldingen te ontmoedigen. U adviseert deze kanbepaling te handhaven maar deze daarnaast ook van duidelijke beoordelingscriteria te voorzien. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de oorzaak van de gelijktijdige melding, eerdere waarschuwingen, de duur van de overschrijding en de vraag of uit eigen beweging is gemeld.

Directoraat-generaal
Openbaar bestuur en democratische rechtsstaat
Democratie & Bestuur
Afdeling Democratie

Datum

Onze referentie
2026-0000597818

Ik ben het met u eens dat het doel van het handhavingsbeleid niet het opleggen en innen van boetes is, maar het voorkomen en beëindigen van overtredingen van de Wfpp. Toch kunnen ook minder verwijtbare administratieve overtredingen een significante impact hebben op de transparantie van de financiering van politieke partijen die de Wfpp tracht te waarborgen. Een politieke partij is verantwoordelijk voor het op orde houden van haar administratie zodat zij kan voldoen aan haar verplichtingen. Indien een partij haar verplichtingen niet nakomt, zal ik een waarschuwing geven of handhavend optreden. Het niet uit eigen beweging melden is in het handhavingsbeleid opgenomen als verzwarende omstandigheid. Indien een te laat gemelde bijdrage minder dan 10 dagen te laat gemeld wordt, telt dit in het huidige handhavingsbeleid als verzachtende omstandigheid. In het geval dat omstandigheden dusdanig zijn dat handhaven niet evenredig wordt geacht, kan ik ook met de huidige bepalingen in het handhavingsbeleid afwijken van beboeten. Ik zie daarom geen aanleiding om het handhavingsbeleid van aanvullende boordelingscriteria te voorzien.

Tot slot
Ik hoop u met de bovenstaande toelichting voldoende te hebben geïnformeerd. Ik wil u nogmaals hartelijk bedanken voor uw grondige adviezen over het afgelopen half jaar. De onafhankelijke adviesrol van de commissie is van essentieel belang voor het vervullen van mijn toezichthoudende rol ten aanzien van de financiering van politieke partijen. Ik ben dan ook blij om te horen dat u bereid bent om uw werk voort te zetten tot de voorgenomen inwerkingtreding van de Wet op de Politieke Partijen.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Pieter Heerma